

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مرور قواعد عربی ہفتہ و ہشتہ

تہیہ کنندہ:

زیبا چاہیان بروجنی

نامیہ ۳ اصفہان

مُؤنَّث: علامت اصلی آن «ة» است؛
مانند: طالِبَة

مُذَكَّر: نشانه ندارد؛ مانند: طالِب

اسم

نکته

در زبان عربی، اسمهایی مانند **جَزیره**، **لَوْحَة** و **مَدینَة** مؤنث محسوب می شوند.

اسم اشاره مفرد

هَذَا الرَّجُلُ طَيِّبٌ.

مذكر ← هَذَا

هَذِهِ الْمَرْأَةُ طَيِّبَةٌ.

مؤنث ← هَذِهِ

نزدیک (این)

ذَلِكَ الْجَبَلُ، مُرْتَفِعٌ

مذكر ← ذَلِكَ

تِلْكَ اللَّوْحَةُ، جَمِيلَةٌ.

مؤنث ← تِلْكَ

دور (آن)

اسم اشاره مُثَنَّى و جمع

مذکر ← هُذَانِ / هُذَيْنِ هُذَانِ الرَّجُلَانِ طَبِيبَانِ.

مؤنث ← هَاتَانِ / هَاتَيْنِ هَاتَانِ الْمَرْأَتَانِ طَبِيبَتَانِ

مثنى
(این دو، اینها)

نزدیک ← هُوَلاءِ : اینان، اینها، این هُوَلاءِ اللَّاعِبُونَ، فَائِزُونَ

دور ← أَوْلَعِكَ : آنها، آنان، آن أَوْلَعِكَ الرَّجَالُ، فَلَّاحُونَ

جمع
(هم مذکر
و هم مؤنث)

نکته

اگر اسم بعد از اسم اشاره، «ال» داشته باشد، اسم اشاره به صورت **مفرد** ترجمه می شود.
(هؤلاء: این / اولئك: آن)

هؤلاء اللاعبين، فائزون : این بازیکنان، برنده هستند.

أولئك الرجال، فلاحون : آن مردان، کشاورز هستند.

مذکر: نشانه ندارد؛ مثل طَالِب، جَبَل

مفرد

مؤنث: نشانه اصلی آن «ة» است؛ مثل طَالِبَة، شَجَرَة

انِ مثل: طَالِبَانِ، طَالِبَتَانِ

اِنِ مثل: طَالِبَيْنِ، طَالِبَتَيْنِ

دو نفر یا دو چیز دلالت دارد. نشانه

مثنیٰ

بر

ونَ مثل: مُعَلِّمُونَ

ینَ مثل: مُعَلِّمِينَ

جمع مذکر سالم؛ نشانه ها

ات مثل: مُعَلِّمَات

جمع مؤنث سالم؛ نشانه

جمع

۳ نفر یا بیشتر

جمع مُکَسَّر: شکل مفرد کلمه تغییر کرده، و نشانه خاصی ندارد؛

مُکَسَّر یعنی شکسته شده. مثل: یَوْم ← أیَّام ← عِبْرَة ← عِبَر

زیبا پاهیان بروجنی

هرگاه آخر اسمی، یکی از علامات **مثنی** یا **جمع سالم** بود، این علامات را از آخر اسم حذف کنید؛ اگر شکل مفرد اسم، باقی ماند مثنی یا جمع سالم است؛ ولی اگر شکل مفرد اسم در هم ریخته بود، جمع مکسر است.

مثال: «أَصْوَات» **جمع مکسر** است چون مفرد آن «صوت» است.

«تَمَارِين» و «شَیَاطِين» **جمع مکسر** هستند چون مفرد آنها «تمرین» و «شَیْطَان» است.

اما اسمهایی مثل «عالمات و صالحون» **جمع سالم** و «طَالِبِیْنَ و معلمتان» **مثنی** هستند.

نکته ۲

برای پیدا کردن مفرد اسمهای «جمع مونث سالم»، بعد از حذف «ات» به جای آن «ة» اضافه می‌کنیم.
مثال: مفرد «معلّات» ← «معلّمة»
ولی مفرد «معلّمون و معلّمین» ← «معلّم»

نکته ۳

کلماتی که به «ان، ون و ین» ختم می‌شوند، اگر در ابتدای آنها دو حرف مضارعه (ی) یا (ت) باشد، **فعل مضارع** هستند؛ در غیر این صورت **اسم** هستند.
مثال: «یُرسلون، یُشاهدان، تعذّرين» **فعل مضارع** هستند ولی «مُرسلون، مُشاهدان، مُعتذرين» **اسم** هستند؛

ضمیرهای منفصل

من ← أنا

تو ← مذکر: أَنْتَ

تو ← مؤنث: أَنْتِ

او ← مذکر: هُوَ

او ← مؤنث: هِيَ

ما ← نَحْنُ

شما ← مثنی ← أَنْتُمْ (مذکر و مؤنث)

شما ← جمع ← مذکر: أَنْتُمْ

شما ← جمع ← مؤنث: أَنْتُنَّ

آنها (ایشان) ← مثنی ← هُمَا (مذکر و مؤنث)

آنها (ایشان) ← جمع ← مذکر: هُمْ

آنها (ایشان) ← جمع ← مؤنث: هُنَّ

ضمیرهای متصل

مَ، - من ← ی

مذکر: كَ

تَ، - تو

مؤنث: كِ

مذکر: هُ، هَ، هِ

شَ، - او

مؤنث: هَا

مَ، - ما ← نا

مثنی

كُما (مذکر و مؤنث)

تَ، - شما

مذکر: كُمْ

جمع

مؤنث: كُنَّ

مثنی

هُما، هِما (مذکر و مؤنث)

شَ، - ایشان
(- آنها)

مذکر: هُمْ، هِم

جمع

مؤنث: هُنَّ، هِنَّ

↓ جمع

هُم هُمْ

هُنَّ هُنَّ

أَنْتُمْ أَنْتُمْ

أَنْتُنَّ أَنْتُنَّ

↓ مثنى

هُمَا هُمَا

هُمَا هُمَا

أَنْتُمَا أَنْتُمَا

أَنْتُمَا أَنْتُمَا

↓ مفرد

هُوَ هُوَ

هِيَ هِيَ

أَنْتَ أَنْتَ

أَنْتِ أَنْتِ

مذكر

مؤنث

مذكر

مؤنث

← غائب

← مخاطب

← متكلّم

نَحْنُ نَحْنُ (مُتَكَلِّمٌ مَعَ الْغَيْرِ)

أَنَا أَنَا (مُتَكَلِّمٌ وَحْدَهُ)

مذكر و مؤنث

علامت‌ها

تنوین : - - -^{۲۹}

ضَمَّة : - ُ

فَتْحَة : - َ

سُكُون : - ْ

كَسْرَة : - ِ

اگر علامت، زیر تشدید باشد - خوانده می‌شود؛ مثل «مَعْلَم» و اگر بالای تشدید باشد - خوانده می‌شود؛ مثل «مُحَجَّبة»

نکته

کلمات پرسشی

أ - هَلْ: آیا

هَلْ هَذَا جُنْدِيٌّ؟ نَعَمْ؛ هَذَا جُنْدِيٌّ.

جواب: لا / نَعَمْ

مَنْ هُوَ؟ هُوَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ.

مَنْ: چه کسی، کیست، چه کسانی

لِمَنْ هَذِهِ الْحَقِيبَةُ؟ لِصَدِيقَتِي.

لِمَنْ: مال چه کسی، مال چه کسانی

ما / ماذا: چیست، چه چیزی

مَا اسْمُكَ؟ اسمی فاطمة ما هَذَا؟ هَذَا قَلَمٌ. ماذا عَلَى الْمِنْضَدَةِ؟ الكتاب

دقت کنید که «ما» ی استفهام را با «ما» ی نفی که بر سر فعل ماضی می آید اشتباه نکنید. ما ذَهَبْنَا: نرفتیم

لماذا: چرا، برای چه

جواب: لِأَنَّ، لِ

لِمَاذَا تَنْظُرُ إِلَى الْبَعِيدِ؟ لِأَنِّي أَبْحَثُ عَنْ هُدًى.

لِمَاذَا ذَهَبْتَ إِلَى السُّوقِ؟ ذَهَبْتُ لِشِرَاءِ خَاتَمٍ ذَهَبِيٍّ.

أَيْنَ: كجا

جواب: فوق، تحت، أمام، خلف، وراء، جنب، عند، حول، بين، في، على، على اليمين، على اليسار، هنا، هناك

أَيْنَ الكتاب؟ الكتابُ عَلَى المنضدة.

كَمْ: چند

كَمْ طالباً في الصفِّ؟ سبعة

مِنْ أَيْنَ: اهل كجا

مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟ مِنْ مَشْهَد

متى: چه وقت

جواب: اليوم، أمس، غد، صباح، عصر، مساء، ليل، قبل سنتين، بعد أسبوعين، في الشهر الماضي، في الشهر القادم، ...

متى وصلت إلى الفندق؟ قبل يومين

كيف: چگونه

كيف حالك؟ أنا بخير.
كيف وصلت؟ بسرعة.

نکته ترجمه

✓ گاهی کلمه «عِنْدَ : نزد» و «لِ، لَ : برای» برای مالکیت به کار می رود؛ مثال:
﴿لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ : خدا نامهای نیکو دارد.
عِنْدَكَ صَدِيقٌ صَادِقٌ : دوستی راستگو داری.

✓ اصطلاح «عَلَيْكَ بِ» یعنی «بر تو لازم است»، «تو باید»
عَلَيْكَ بِالْخُرُوجِ : بر تو لازم است خارج شوی / تو باید خارج شوی

عددهای اصلی

۱. واحد / واحِدَة
۲. اثنان / اِثْنَيْنِ / اِثْنَانِ / اِثْنَتَيْنِ
۳. ثلاث / ثَلَاثَة
۴. أربع / أَرْبَعَة
۵. خمس / خَمْسَة
۶. ست / سِتَّة
۷. سبع / سَبْعَة
۸. ثمانی / ثَمَانِيَة
۹. تسع / تِسْعَة
۱۰. عشر / عَشْرَة
۱۱. أحد عشر / إِحْدَى عَشْرَة
۱۲. اثنا عشر / اِثْنَا عَشْرَة / اِثْنَتَيْ عَشْرَة

الأول ، الأولى	اول، اولين، يكم
الثاني ، الثانية	دوم، دومين
الثالث ، الثالثة	سوم، سومين
الرابع ، الرابعة	چهارم، چهارمين
الخامس ، الخامسة	پنجم، پنجمين
السادس ، السادسة	ششم، ششمين
السابع ، السابعة	هفتم، هفتمين
الثامن ، الثامنة	هشتم، هشتمين
التاسع ، التاسعة	نهم، نهمين
العاشر ، العاشرة	دهم، دهمين
الحادي عشر ، الحادية عشرة	يازدهم، يازدهمين
الثاني عشر ، الثانية عشرة	دوازدهم، دوازدهمين

اعداد ترتيبی
(از يك تا دوازدهم)

الألوان:
رنگها

سیاه: الأَسْوَد
سفید: الأَبْيَض
قرمز: الأَحْمَر
سبز: الأَخْضَر
آبی: الأَزْرَق
زرد: الأَصْفَر
بنفش: البَنْفَسَجِيّ

فُصول السَّنَة:
فصلهای سال

بهار: الرَّبِيع
تابستان: الصَّيْف
پاییز: الخْرِيف
زمستان: الشِّتَاء

أَيَّامُ الأُسْبُوع:
روزهای هفته

شنبه: السَّبْت
یکشنبه: الأَحَد
دوشنبه: الإِثْنَيْنِ
سه شنبه: الثُّلَاثَاء
چهارشنبه: الأَرْبَعَاء
پنج شنبه: الخَمِيس
جمعه: الجُمُعَة

فعل ماضی بر زمان گزینته دلالت دارد.

من: (أَنَا / متکلم وحده) ذَهَبْتُ: رَفَعْتُ

مذکر (أَنْتَ / مفرد مذکر مخاطب) ذَهَبْتَ: رَفَعْتَ

مؤنث (أَنْتِ / مفرد مؤنث مخاطب) ذَهَبْتِ: رَفَعْتِ

مذکر (هُوَ / مفرد مذکر غایب) ذَهَبَ: رَفَعَ

مؤنث (هِيَ / مفرد مؤنث غایب) ذَهَبَتْ: رَفَعَتْ

ما : (نَحْنُ / متکلم مع الغیر) ذَهَبْنَا:

مذکر : (أَنْتُمْ / مثنی مذکر مخاطب) ذَهَبْتُمْ: رفتید] مثنی	} شما
مونث : (أَنْتِ / مثنی مؤنث مخاطب) ذَهَبْتِ: رفتید		
مذکر : (أَنْتُمْ / جمع مذکر مخاطب) ذَهَبْتُمْ: رفتید] جمع	
مونث : (أَنْتِ / جمع مؤنث مخاطب) ذَهَبْتُنَّ: رفتید		

مذکر : (هُمَا / مثنی مذکر غایب) ذَهَبَا: رفتند] مثنی	} آنها (ایشان)
مونث : (هُمَا / مثنی مؤنث مخاطب) ذَهَبْتَا: رفتند		
مذکر : (هُمْ / جمع مذکر مخاطب) ذَهَبُوا: رفتند] جمع	
مونث : (هُنَّ / جمع مؤنث مخاطب) ذَهَبْنَ: رفتند		

هُم كَتَبُوا

هُنَّ كَتَبْنَ

هُمَا كَتَبَا

هُمَا كَتَبَتَا

هُوَ كَتَبَ

هِيَ كَتَبَتْ

مذكر

مؤنث

أَنْتُمْ كَتَبْتُمْ

أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ

أَنْتُمَا كَتَبْتُمَا

أَنْتُمَا كَتَبْتُمَا

أَنْتَ كَتَبْتَ

أَنْتِ كَتَبْتِ

مذكر

مؤنث

نَحْنُ كَتَبْنَا (مُتَكَلِّم مَعَ الْغَيْرِ)

أَنَا كَتَبْتُ (مُتَكَلِّم وَحْدَهُ)

مذكر و مؤنث

نشانه های فعل ماضی (انتهای فعل)

ثُ، تِ، تِ، — روی آخرین حرف اصلی، ث، نا، ثُما (۲ بار)، ثُم، ثُنَّ، ا، تا، وا (الف خوانده نمی شود)، سُنَّ

دقت کنید

اگر تشخیص دادیم که فعلی، ماضی است باید یکی از این ۱۳ نشانه در آخر فعل وجود داشته باشد و کاری به ابتدای فعل نداریم. مثال: «تَعَلَّمْتُ» ماضی است، چون در انتهای آن «ثُ» دارد؛ این فعل را به خاطر وجود (تَد) در ابتدای آن، با فعل مضارع اشتباه نکنیم.

«اَكْرَمَ» ماضی است، چون روی آخرین حرف اصلی آن — دارد و برای «هو» به کار می رود؛ کاری به (أ) ابتدای فعل نداریم و آن را با حرف مضارعه اشتباه نمی کنیم.

توجه

حروفی که به آخر فعل ماضی متصل می شوند، **ضمیر** به حساب می آیند به جز (ت) که ضمیر نیست؛ بلکه نشانه ی **مونث بودن فعل** است.

مثال:

کدام فعل، ضمیر ندارد؟

الف) ذَهَبْتُ ب) ذَهَبْتَ ج) ذَهَبْتُ د) ذَهَبْتِ

جواب: گزینه ی (ج). چون (ت) ساکن دارد و نشانه ی مونث بودن فعل است و ضمیر محسوب نمی شود.

صرف فعل مضارع

فعل مضارع بر زمان حال و آینده دلالت می کند.

من: (أَنَا / متکلم وحده) أَذْهَبُ : می روم

مذکر (أَنْتَ / مفرد مذکر مخاطب) تَذْهَبُ : می روی

مونث (أَنْتِ / مفرد مؤنث مخاطب) تَذْهَبِينَ : می روی

تو

مذکر (هُوَ / مفرد مذکر غایب) يَذْهَبُ : می رود

مونث (هِيَ / مفرد مؤنث غایب) تَذْهَبُ : می رود

او

ما : (نَحْنُ / متکلم مع الغیر) نَذْهَبُ : می رویم

مذکر : (أَنْتُمْ / مثنی مذکر مخاطب) تَذْهَبَانِ : می روید
مؤنث : (أَنْتُمْ / مثنی مؤنث مخاطب) تَذْهَبَانِ : می روید

مثنی

شما

مذکر : (أَنْتُمْ / جمع مذکر مخاطب) تَذْهَبُونَ : می روید
مؤنث : (أَنْتُنَّ / جمع مؤنث مخاطب) تَذْهَبْنَ : می روید

جمع

مذکر : (هُمَا / مثنی مذکر غایب) يَذْهَبَانِ : می روند
مؤنث : (هُمَا / مثنی مؤنث مخاطب) تَذْهَبَانِ : می روند

مثنی

آنها
(ایشان)

مذکر : (هُمْ / جمع مذکر مخاطب) يَذْهَبُونَ : می روند
مؤنث : (هُنَّ / جمع مؤنث مخاطب) يَذْهَبْنَ : می روند

جمع

	↓ جمع	↓ مثنى	↓ مفرد		
	هُمْ يَكْتُبُونَ	هُمَا يَكْتُبَانِ	هُوَ يَكْتُبُ	مذكر	← غائب
	هُنَّ يَكْتُبْنَ	هُمَا تَكْتُبَانِ	هِيَ تَكْتُبُ	مؤنث	
	أَنْتُمْ تَكْتُبُونَ	أَنْتُمَا تَكْتُبَانِ	أَنْتَ تَكْتُبُ	مذكر	← مخاطب
	أَنْتِنَّ تَكْتُبْنَ	أَنْتُمَا تَكْتُبَانِ	أَنْتِ تَكْتُبِينَ	مؤنث	
	نَحْنُ نَكْتُبُ (مُتَكَلِّمٌ مَعَ الْغَيْرِ)	أَنَا أَكْتُبُ (مُتَكَلِّمٌ وَحْدَهُ)	مذكر و مؤنث	← متكلّم	

نشانه های فعل مضارع

۱- ابتدای آن، حرف مضارعه دارد. (ت، ی، ن، ا)

۲- انتهای آن یا (ـِ) دارد
(ن) دارد: ان، ون، ین، ن

دقت کنید

«تَعَلَّمَ» فعل **ماضی** است؛ چون روی آخرین حرف اصلی آن ـِ دارد. (هُوَ)

«تَعَلَّمَ» فعل **مضارع** است؛ چون ابتدای آن حرف مضارعه (ت) دارد و روی آخرین حرف اصلی آن ـِ دارد.

دو نکته مهم

✓ فعل مضارع برای ضمائر «هي» و «أنت» به یک صورت می آید؛ با توجه به نشانه های موجود در جمله می توان آنها را از هم تشخیص داد.

تَذَهَبُ فَاطِمَةُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. ← هي ← می رود
يا طالبُ! هَلْ تَذَهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟ ← أنت ← می روی

✓ فعل مضارع برای ضمائر «هُما» و «أنثما» به یک صورت می آید.

الطالبتانِ تَكْتُبانِ واجِبَتِهُما. ← هُما ← می نویسند
يا عليُّ و حامدُ! أنثما تَكْتُبانِ واجِبَتِكُما. ← أنثما ← می نویسید
يا فاطمةُ و زينبُ! أنثما تَكْتُبانِ واجِبَتِكُما. ← أنثما ← می نویسید

فعل مستقبل

دانستیم که فعل مضارع نشانگر حال و آینده است؛ حال با افزودن «س» یا «سَوْفَ» در ابتدای فعل، بر آینده (مستقبل)

دلالت می کند و در ترجمه آن از «خواه» استفاده می کنیم؛ مثال:

أَذْهَبُ : می روم سَأَذْهَبُ / سَوْفَ أَذْهَبُ : خواهم رفت

«س» و «سَوْفَ» فقط بر سر فعل مضارع می آیند.

دقت کنید

توجه

گاهی فعل در ابتدای جمله به صورت مفرد به کار رفته، در حالی که انجام دهنده ی آن، اسم مثنی یا جمع است؛ در چنین جمله هایی، فعل به صورت جمع ترجمه می شود؛

مثال: **يَخْرُجُ اللَّاعِبَانِ** مِنْ سَاحَةِ الْمُسَابَقَةِ : دو بازیکن از میدان مسابقه خارج می شوند.

روش منفی کردن فعل ها

فعل ماضی: آوردن «ما» ی نفی در ابتدای فعل

خَرَجَ: خارج شد ← **ما** خَرَجَ: خارج نشد

فعل مضارع: آوردن «لا» ی نفی در ابتدای فعل

تَكْتُبَانِ: می نویسید ← **لا** تَكْتُبَانِ: نمی نویسید

گاهی «ما» علاوه بر فعل ماضی، فعل مضارع را نیز منفی می کند؛ مثال: ﴿مَا يَعْلَمُ﴾: **نمی داند** (آل عمران: ۷)

ساعت خوانی

ساعت همیشه:

۱- با «ال» می آید.

۲- بر وزن «فاعِل» می آید.

۳- به صورت مؤنث، یعنی با «ة» می آید. مثال: الثالثة، الخامسة، التاسعة.

خلاصه: الفاعلة

نکته

هنگام بیان ساعت، عددهای ترتیبی مؤنث به کار می روند؛ جز در ساعت «یک» که

«الواحدة» گفته می شود.

بیان

خدا قوت